

ODWILŻAĆ (38) *vb impf*

odwilżać (37), **odwildzać** (1), [odwilżać a. **odwilżać**]; odwildzać *Mącz.*

o oraz a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

inf odwilżać (3). ◇ *praes 1 sg* odwilżam (4). ◇ *3 sg* odwilża (18). ◇ *3 pl* odwilżają (5). ◇ *praet 3 sg* odwilżała (1). ◇ *fut 3 sg m* będzie odwilżał (1). ◇ *1 pl m pers* odwilżać będziemy (1). ◇ *con [1 sg m* bych odwilżał.] ◇ *3 pl subst* by odwilżały (1). ◇ *part praes act* odwilżając (4).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII w. s.v. odwilżyć.

Czynić wilgotnym; irrigare Vulg, Calep; insuccare Mącz, Calep; rigare Calep; humectare, udare Cn (38) : Insucco, Závildzam/ wylgotno czynię odwildzam. Mącz 462d; Calep 546b; [Odwilżam/ Humecto, irrigo, [...] odwilżenie/ Irrigatio. odwilżył/ Irrigatus, Irriguus. Volck Ooo3v].

Zwrot: »łzami odwilżać [co]« (1): Bo cię płacze sam płacz nawet/ czerwone powieki Lzami obfitemi będzie odwilżał ná wieki. KlonŻal D4.

a. Nawadniać, podlewać glebę (5) : *Irrigo – Odwilżam wodę przypuszczając. Calep 563b, 925a.*

odwilżać co (2): BielKron 461; Który iáko Eufrátes czyni płodny rozum/ á iáko Iordan który odwilża ziemię czáfu żniwá. BudBib Eccli 24/30[36]; [y nádziáiałem sobie stáwów: ábych odwilżał fad łzczepia rodzącego. Leop Eccl 2/6 (Linde s.v. odwilżyć); jako Nilus rzeka ono [królestwo egipskie] odwilża RadzPodróż 147].

Szereg: »odmiękczać i odwilżać« (1): OCeanus morze [...] wśzytkę ziemię w koło okrążył/ ták iż iá ze wśzytkich stron odmiękcza y odwilża BielKron 461.

Przen [co] (1) :

W porównaniu (1): wiele fię Heretyków náwracało/ [...] fluchánim zbáwienney náuki iego: ktora iáko defzdż fuchą ziemię łercá ludzkie do rodzenia dobrych vczynkow odwilżała SkarŻyw 372.

b. Odmiękczać (o działaniu lekarstw i zabiegów) (30) : *Ty zafię [rzeczy] ktore znamienicie pała albo odwilżaią: na trzecim łtopniu kładą łie być. FalZioł [*8]; Ten oleiek miernie zagrzewa y odwilża FalZioł II 22v; Też nádziáiał gáleczeń kthorych gáleczeń pożywać natłczco y na nocz/ abowiem krwią charkanie y fuchość wpifzczálcze przez ktora pochodzi dychanie/ y też ochrapienie ktore bywa dla fuchości pierśney/ barzo dobrze leczą odwilżaiącz FalZioł III 42b, I 62c, 100b, 153c, II 22v [2 r.]; Fijołkowy oléy/ odwilża á chłodzi. SienLek 160v, 160v.*

*odwilżać co (16): A ono Lactuka wątrobę odwilża, bo tę mocz ma od żywiołnego łłożenia wodnego FalZioł [*8]; Mefue [...] piŕze o tim zielu/ iż ma moc vfmierzaiącą/ rzeżanie y darcie wnątrzne ktore bywa w ielithach gładząc y odwilżaiącz zdrapanie ich FalZioł I 111d; Thedy na ciemię takowe rzeczy maią być przykładane/ ktore chłoda [!]/ odwilżaią mozg FalZioł V 40v, ++2f, [*8], III 20d, 21c, 42a (11); SienLek 148 žp; nie iedząc áni pijąc/ iedno miernie/ rzeczy do łtrawienia łatwie/ coby ciáło chłodziły/ á odwilżały Oczko 31, 18v, 25, [40].*

odwilżać czym (2): Zafię iestliby thakowe trudne zbycie łóżyłka było z łtrony napuchnienia tam tego nadolnego miełtca tedy ma baba mazać y odwilżać oleyki/ migdałowym/ Lilijowym/ fiołkowym/ y inłzemi tłufłociami. FalZioł V 25v; wiedząc/ że pokarm iest/ któрым człowiek mózg odwilża Oczko 18v.

W połączeniu szeregowym (1): wżyftko to [są wody] śiarczáné/ moc tę máiącé/ chorego [...] rátowác/ cíáło zágrzewáiąc/ odwilżáiąc/ otwieráiąc/ zmiękczáiąc/ potym y potwierdzáiąc. *Oczko* 25.

W przeciwstawieniach: »odwilżać ... suszyć (a. osuszać)« (3): Czo lepak barzo zagrzewa/ albo chłodzi/ albo odwilża/ albo fufzy: w wtorim stopniu okazuje lie być. *FalZioł* [*8]; fpytałz/ co zá moc to w iednéy wodzie ták różna/ otwierác/ záwierác/ ofufzác odwilżać? *Oczko* 25v, [40].

W charakterystycznych połączeniach: chropawość pizszczálki dychawicznej odwilżać, ciało (3), jelita, mózg (2), rany, skórę, suchości, wątrobę (2), zdrapanie, żołądek, żyły, żywot.

Szereg: »odwilżać, (i) miękczyc« [szyk 1:1] (2): Iabłko granatum ktore iesth fłodkie, to odwilża żołądek y miękczy gi *FalZioł* III 20d, III 21c.

Przen [co] (1): á głębokie wody są ląfká y prawdá obietnic Pánfkich/ ktore odwilżáią y ochładzáią fercá prágnaće y wyfchle *BibRadz* I 436b *margin*.

Synonim: a. odmiękcząć.

Formacje współrdzenne cf WILŻYĆ.

Cf **ODWILŻAJĄCY, ODWILŻANIE, [ODWILŻANY]**

ZZa